

PERSPEKTYWY, SZANSE I ZAGROŻENIA DLA PRODUKCJI GRUSZEK I ŚLIWEK

Autorzy:

Dr inż. Krzysztof Zmarlicki

Dr inż. Piotr Brzozowski

Opracowanie redakcyjne:

Dr inż. Krzysztof Zmarlicki

Opracowanie przygotowane w ramach **zadania 5.1:**

„Upowszechnianie i wdrażanie wiedzy na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora ogrodniczego z uwzględnieniem jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska naturalnego”

Programu Wieloletniego:

„Działania na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora ogrodniczego z uwzględnieniem jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska naturalnego” finansowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Skierniewice 2019

Spis treści

Produkcja i spożycie gruszek w Polsce na tle UE i świata	3
Perspektywy, szanse i zagrożenia dla polskiej produkcji gruszek.....	3
Tabela 1. Liczba wyprodukowanych zakwalifikowanych drzewek gruszy według PIORIN w latach 2013-2018.....	4
Oplacalność produkcji gruszek na podstawie wywiadów z producentami	5
Tabela 2. Koszty i opłacalność produkcji gruszek w roku 2019.	6
Sytuacja na rynku gruszek w ocenie konsumenta.....	7
Analiza SWOT – dotycząca produkcji gruszek w Polsce	8
Przyszłość krajowej produkcji gruszek na podstawie przeprowadzonych badań	9
Produkcja śliwek w Polsce na tle UE i świata	9
Ocena rynku śliwek na podstawie wywiadów przeprowadzonych z producentami.	10
Tabela 3. Liczba wyprodukowanych zakwalifikowanych drzewek śliwy według PIORIN w latach 2013-2018.....	10
Tabela 4. Koszty i opłacalność produkcji śliwek w roku 2019	11
Ocena rynku śliwek w opinii konsumenta	12
Analiza SWOT - dotycząca produkcji śliwek w Polsce.....	12
Przyszłość krajowej produkcji śliwek na podstawie przeprowadzonych badań	14

Produkcja i spożycie gruszek w Polsce na tle UE i świata

Produkcja gruszek na świecie w okresie ostatnich kilku lat waha się w przedziale od 24 do 27 mln ton, dla porównania wielkość ta stanowi około ok. 30% światowej produkcji jabłek i około 5% wszystkich owoców. Najwięcej gruszek zbiera się w Chinach. W zależności od roku zbiory wynoszą od 15 do nawet ponad 21 mln ton. W większości są tzw. gruszki azjatyckie Nashi, które poza rynkiem Azji nie mają dużego znaczenia gospodarczego. Oprócz Chin bardzo dużymi producentami są Argentyna i USA, w wymienionych krajach przeciętne zbiory gruszek oscylują na poziomie odpowiednio ok. 900 tys. ton i nieomal 700 tys. ton owoców. Z krajów europejskich największym producentem gruszek są Włochy, z wielkością produkcji w niektórych sezonach przekraczającą 770 tys. ton. Do liderów europejskich zalicza się również: Niderlandy, Belgię i Hiszpanię, w krajach tych zbiera się ponad 300 tys. ton gruszek. W innych rejonach świata do dużych producentów, ze zbiorami gruszek w granicach od 300 do ponad 400 tys. ton, należą kraje takie jak: Chile, Turcja, RPA i Indie. W Polsce na chwilę obecną produkcja jest dużo mniejsza, a przeciętne zbiory gruszek oscylują na poziomie ok. 50-70 tys. ton (w roku 2019 wg GUS zebrano ich 67 tys. ton).

Spożycie gruszek na osobę największe jest w Europie, głównie w krajach z ich największą produkcją. Przykładowo we Włoszech, konsumpcja gruszek w latach dużych zbiorów osiąga poziom 10 kg rocznie na osobę. Bardzo duże jest spożycie gruszek w Belgii, Niderlandach i Hiszpanii do ok. 6 kg w latach z wysokimi zbiorami. Obecnie Polska wraz krajami, takimi jak: Litwa, Łotwa i Słowacja należy do grupy państw w których spożycie gruszek jest bardzo małe i nie przekracza 2 kg na osobę rocznie.

Perspektywy, szanse i zagrożenia dla polskiej produkcji gruszek

Praktycznie na całym świecie największym problemem jaki pojawia się w produkcji gruszek są niekorzystne warunki pogodowe, głównie w okresie kwitnienia, Powodują one znaczne ograniczenie zawiązywania oraz rozwoju i wzrostu owoców. Wśród światowych potentatów w uprawie gruszek nie ma kraju, w którym co pewien czas niekorzystny przebieg pogody nie wpływałby destrukcyjnie na produkcję. I tak w roku 2017 uprawy gruszy ucierpiały, z powodu przymrozków, głównie w krajach europejskich tj. Belgia, Niemcy, Niderlandy i Polska. W roku 2018 bardzo niekorzystny przebieg pogody w głównych rejonach produkcji gruszek w Chinach spowodował wyjątkowo duży spadek produkcji. W roku 2019, z powodu niekorzystnych warunków pogodowych i pojawieniem się nowego szkodnika pluskwiaka (*Halyomorpha halys*), bardzo ucierpiały uprawy gruszy we Włoszech. Ponadto bardzo duże straty,

zwłaszcza w uprawie grusz odmiany ‘Bonkrety Williamsa’, której aż 1/4 owoców pozostawiono na drzewach, powstały w roku 2019 w Argentynie.

W Polsce systematycznie wzrasta zainteresowanie producentów zakładaniem sadów gruszowych. Uprawa grusz może być udanym sposobem dywersyfikacji produkcji w gospodarstwach sadowniczych z produkcją jabłek. Wykorzystuje się dokładnie tą samą infrastrukturę jak w produkcji jabłek, maszyny w sadzie, komory chłodnicze i linie sortownicze. Dlatego gruszki niejako konkurują w gospodarstwie z jabłkami o ziemię, pracowników, miejsce w chłodni. Wymagają one nieco innych warunków przechowania niż jabłka. Ponadto ich produkcja znacznie bardziej czasowo angażuje sadownika niż produkcja jabłek. W sadzie niezbędny jest stały monitoring drzew w związku m. in. z możliwością ich prażenia przez zarazę ogniową, ochroną przed miodówką i chorobami fizjologicznymi. Jako bardziej wrażliwe na przymrozki i niskie temperatury w czasie kwitnienia, a związku z tym bardziej zawodne w plonowaniu, konkurencję w polskich sadach przegrywały z jabłkami. Tak było do czasu wprowadzenia embarga przez Rosję, które to bardziej negatywnie wpłynęło na ekonomikę produkcji jabłek. Zainteresowanie produkcją gruszek wzrasta, o czym świadczy ponad 50% wzrost ilości wyprodukowanych zakwalifikowanych drzewek grusz w roku 2018 w stosunku do roku 2013 (tabela 1.).

Tabela 1. Liczba wyprodukowanych zakwalifikowanych drzewek gruszy według PIORIN w latach 2013-2018

lata	Liczba zakwalifikowanych drzewek gruszy	W tym (%): Konferencja	W tym (%): Lukasówka	W tym (%): Faworytka	W tym (%): General Leclerc	W tym (%): Xenia – Noiabrskaja
2013	400771	57,0	15,3	8,3	3,7	-
2014	447687	52,5	16,9	9,6	3,0	8,9
2015	438549	58,8	13,7	8,9	1,8	5,4
2016	498738	65,0	14,7	11,5	0,9	0,2
2017	564626	74,2	11,4	7,4	0,5	-
2018	612415	77,9	13,2	5,8	0,2	-

Źródło: PIORIN

Znacząco rósł w tej kwalifikacji udział drzewek odmiany 'Konferencja', do prawie 80% w roku 2018. Odmiana ta jest obecnie najbardziej poszukiwana zarówno w Europie jak i przez kraje zwiększające jej import, w tym Chiny które kupują 'Konferencję' między innymi z Belgii.

Oplacalność produkcji gruszek na podstawie wywiadów z producentami

W roku 2019 analizowano wysokość plonów handlowych gruszek, ceny sprzedaży, poziom oraz strukturę ich kosztów produkcji w Polsce. Dane zbierano w gospodarstwach z województwa mazowieckiego, ankietując producentów na rynkach hurtowych. W roku 2019 przeprowadzono 17 wywiadów z producentami gruszek na Warszawskim Rolno-Spożywczym Rynku Hurtowym w Broniszach, oraz na targowisku miejskim w Skierniewicach. Obszar nasadzeń w gospodarstwie wynosił od 1 ha do 3,5 ha. Ankietowani uprawiali grusze, głównie odmiany 'Konferencja' i prowadzili równolegle produkcję innych gatunków owoców, zwłaszcza jabłek.

W przedstawionej poniżej kalkulacji kosztów i opłacalności produkcji gruszek przyjęto średnie ceny sprzedaży gruszek odmiany 'Konferencja' na rynkach hurtowych i w grupach producenckich z jesieni 2019 roku. W kolejnych miesiącach sprzedaży ceny te powinny znacząco wzrosnąć, co pozwoli poprawić wynik finansowy produkcji. Udział owoców wyboru I przyjęto na poziomie 65%. W kalkulacji nie uwzględniono kosztów przechowywania owoców, które w zależności od długości okresu przechowywania mogą wynosić średnio w warunkach Polski przy obecnych cenach energii elektrycznej od 0,2 zł do 0,4 zł na kilogram. Koszty produkcji gruszek w intensywnej uprawie jak w poniższej kalkulacji z gęstością nasadzeń około 2,5 tys. drzew (na pigwie S, MA lub Q-eline) na 1 ha, przy prawidłowej ochronie i nawożeniu są wysokie i wynoszą w zależności od plonu; od około 25 tys. zł na 1ha do prawie 40 tys. zł na 1 ha (tabela 2). Koszty te są wyższe niż w przypadku produkcji jabłek przy porównywalnym poziomie plonów. Do wyprodukowania około 30 ton gruszek odmiany 'Konferencja' potrzeba według kalkulacji (w tabeli 2.) około 33 tys. zł wliczając w to pracę własną lub około 30 tys. zł bez pracy własnej. Przy takich wydatkach można wyprodukować około 45 ton jabłek z 1 ha. Wyższe niż w przypadku jabłek mogą być np. koszty ochrony z powodu dużej ilości zabiegów i stosowania drogich regulatorów wzrostu (np. Gibb Plus, Regalis). Wyższe niż w przypadku jabłek są nakłady pracy na cięcie, przeznaczano na nie około 100 h pracy. W przypadku jabłek przy porównywalnej gęstości wystarcza około 70 godzin, ale dobre doświetlenie owoców w przypadku gruszek jest bardzo ważne. Wysokie są również nakłady na ręczne przerzedzanie zawiązków w zależności od plonu od 40 do 70 h. Koszty jednostkowe maleją wraz ze wzrostem plonów, przy plonie 15,5 tony na 1 ha wyniosły 1,80 zł/kg, przy plonie 22,5 t/ha wyniosły 1,45

zł/kg, a przy plonie 35,5 t/ha wynosiły 1,08 zł/kg. Dla porównania koszty jednostkowe produkcji jabłek przy plonie 22,5 tony z 1ha to 1,26 zł/kg, przy plonie 35,5 ton z 1 ha to 0,89 zł/kg, a przy plonie 45,5 t/ha - 0,76 zł/kg.

Tabela 2. Koszty i opłacalność produkcji gruszek w roku 2019.

Wyszczególnienie	Średni plon 15,5 t/ha	Średni plon 22,5 t/ha	Średni plon 35,5 t/ha
Średnia uzyskiwana cena ze sprzedaży w zł/kg	1,80	1,80	1,80
Produkcja towarowa w zł /ha	27900,00	40500,00	63900,00
Koszty bezpośrednie w zł/ha, w tym:	25375,70	29706,70	34489,40
- koszty materiałowe w tym:	8280,0	9105,00	11060,00
- - środki ochrony	4265,00	5060,00	5380,00
- - nawozy	1255,00	1310,00	1645,00
- - herbicydy	460,00	485,00	485,00
- - woda, energia elektryczna, inne	750,00	865,00	1090,00
- - zakup części skrzyniopalet i skrzynek	1550,00	2250,00	3550,00
- koszty pracy donajętej ludzi	3480,70	4796,70	6314,40
- praca własna właściciela i rodziny	2290,00	2775,00	3075,00
- eksploatacja maszyn	2375,00	2550,00	2680,00
- amortyzacja nasadzenia, maszyn, urządzeń i wykorzystywanych budynków	8950,00	9615,00	10270,00
Koszty pośrednie i majątkowe	2486,00	2968,00	3802,00
Całkowite koszty produkcji	27861,70	32674,70	38291,40
Dochód rolniczy brutto w zł/ha	11278,30	20215,30	38953,60
Dochód rolniczy netto w zł/ha	2328,30	10600,30	28683,60
Wskaźnik opłacalności produkcji w %	100,10	123,90	166,90

Źródło: Badania własne w ramach Programu Wieloletniego Instytutu Ogrodnictwa

Obecnie jednostkowe koszty produkcji gruszek w Polsce są niższe niż np. w Belgii gdzie w latach 2009-2014, przy średnich plonach 37,6 t/ha wynosiły średnio 0,50 €/kg (2,1 zł/kg) z pracą własną lub 0,42 €/kg (1,76 zł/kg) bez wliczania wysiłku farmera. Powyższy rachunek świadczy, że przy wysokich i dobrych jakościowo plonach gruszek polska produkcja może być bardzo konkurencyjna w stosunku do np. belgijskiej. W Belgii w latach 2009-2014 średnia cena po której producenci sprzedawali gruszki wynosiła 0,54 €/kg i pokrywała koszty produkcji. Średnia cena jabłek jaką otrzymywali producenci wynosiła w Belgii w tym okresie 0,38 €/kg i nie pokrywała kosztów produkcji w wysokości 0,42 €/kg z wkładem pracy farmera lub 0,34 €/kg nie licząc jego wkładu pracy. Z uprawy 1 ha gruszek osiągalni w tym okresie dochody o około 3,5 tys. € większe niż z uprawy jabłek na tej powierzchni. W efekcie belgijscy sadownicy przedstawiali się na uprawę gruszek. [Van der Straeten B. (2016) Rentabiliteitsanalyse appels en peren. Resultaten op basis van het Landbouwmonitoringsnetwerk: boekjaren 2009-2014, beleidsdomein Landbouw en visserij, afdeling Monitoring en Studie]

Sytuacja na rynku gruszek w ocenie konsumenta

Na podstawie badań 226 konsumentów prowadzonych w punktach sprzedaży detalicznej tj. supermarkety, sklepy dyskontowe (Biedronka, Lidl), sklepy typu convenience (Żabka), oraz na targowisku miejskim dokonano oceny rynku gruszek ze strony konsumenta. Z uwagi na ograniczone zasoby, ankietowanie prowadzono wyłącznie na terenie miasta Skierniewic. Aż 88,5% osób zadeklarowało, że spożywa gruszki. Niestety, ale częstotliwość ich konsumpcji w badanej grupie była bardzo niska, gdyż 160 osób, co stanowiło 70,8% odpowiedzi, zadeklarowało, że w ostatnim roku czyniło to okazjonalnie. Tylko 15,5% ankietowanych spożywało je przynajmniej raz w miesiącu, 1,3% badanych raz w tygodniu i jedynie 0,9% częściej niż raz w tygodniu. Do czynników ograniczających zakup gruszek, najważniejszym dla badanej zbiorowości był nieatrakcyjny wygląd zewnętrzny owoców. Taka odpowiedź była zawarta w 41,9% wskazań kobiet oraz 38,9% wskazań mężczyzn. Następnym w kolejności czynnikiem ograniczającym zakup gruszek był fakt, że preferują inne gatunki owoców. Taka odpowiedź była zawarta w 20,0% wskazań kobiet i 26,3% wskazań mężczyzn. Bardzo ważnym powodem ograniczania zakupów gruszek były złe doświadczenia z przeszłości, czyli zakup przejrzałych bądź niedojrzałych owoców. Takie odpowiedzi stanowiły odpowiednio 13,0% i 18,0% wskazań ankietowanych. Stosunkowo niski był wpływ zbyt wysokiej ceny gruszek jako czynnika ograniczającego ich zakupy, gdyż wskazano go jedynie w 8,5% odpowiedzi. Jakie cechy powinna mieć gruszka, abym częściej ją kupował/a? Spośród uczestników ankiety najważniejszą cechą jaką powinna charakteryzować się gruszka, najlepsza ich zdaniem do konsumpcji była optymalna twardość owoców. Według badanych większość gruszek w detalu

jest zbyt twarda, aż 55,5% wskazań. Następną cechą, wśród objętych badaniami, była odpowiednia soczystość, która była zawarta w 44,0% odpowiedzi. Ponadto dla badanej grupy bardzo ważna była również odpowiednia zawartość cukru, wskazało ją 32% ankietowanych. Wydaje się, że znaczenie tej cechy jest większe z uwagi na pominięcie w badaniach dzieci. Ze względu na stosunkowo nie dużą grupę konsumentów objętych badaniami powyższych wyników nie można odnosić do całej populacji.

Analiza SWOT – dotycząca produkcji gruszek w Polsce

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowana nowoczesna infrastruktura do produkcji jabłek (grupy producenckie, przechowalnie) która może być wykorzystana do produkcji gruszek • Rosnący popyt na gruszki w krajach rozwijających się w Azji i w Afryce stwarza duże możliwości eksportu • Wysoki poziom wiedzy i doświadczenie sadowników specjalizujących się w produkcji jabłek stwarza możliwość przestawienia części upraw jabłek na produkcję gruszek • Niższe koszty pracy ludzi w porównaniu do krajów z rozwiniętą produkcją gruszek w Europie zachodniej i południowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • Duże ryzyko produkcyjne związane głównie z przymrozkami wiosennymi, w efekcie brak plonów rekompensujących nakłady ponoszone na ochronę, nawożenie i utrzymanie sadu (cięcie) • Kosztowne zabezpieczenie sadów gruszkowych przed skutkami przymrozków • Rosnące zagrożenie w postaci ograniczania ilości środków ochrony dopuszczanych do stosowania • Relatywnie niskie spożycie gruszek w kraju
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • W przyszłości możliwość eksportu do wielu krajów w których popyt na gruszki będzie się zwiększał, praktycznie nieograniczone możliwości eksportu odmiany Konferencja do Chin • Pomoc dla producentów w celu zwiększenia stopnia ich zorganizowania się 	<ul style="list-style-type: none"> • Rosnące koszty siły roboczej i trudności ze znalezieniem chętnych do pracy • Zmiany klimatu, nieprzewidywalne wydarzenia mające negatywny wpływ na produkcję, jak np. embargo • Wymagania odbiorców w zakresie stale obniżanych poziomów

<ul style="list-style-type: none"> • Promocja w celu zwiększenia konsumpcji krajowej, która jest obecnie na bardzo niskim poziomie • Poprawa rozkładu zapotrzebowania na siłę roboczą w trakcie sezonu, zwiększenie nakładów pracy na cięcie i przerzedzanie zawiązków skutkuje zmniejszeniem nakładów pracy na zbiór i sortowanie, oraz poprawą jakości owoców 	<p>pozostałości środków ochrony</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczony dostęp do dobrej ziemi w rejonach z koncentracją produkcji sadowniczej • Rozwój produkcji gruszek w krajach tj. Ukraina, Kazachstan, Mołdawia etc.
---	---

Źródło: Badania własne w ramach Programu Wieloletniego Instytutu Ogrodnictwa

Przyszłość krajowej produkcji gruszek na podstawie przeprowadzonych badań

Produkcja gruszek, z racji konieczności zaangażowania dużego kapitału i wyższych wymagań w zakresie agrotechniki, może być w Polsce dużą szansą dla wielu producentów na wyższe dochody. Niestety, ale z uwagi na wspomniane wyżej trudności efektywnie będą mogli z niej skorzystać jedynie producenci jabłek najwyższej jakości. Wydaje się, że w Polsce podobnie jak to miało i ma miejsce w Belgii i w Niderlandach, będzie następować zmiana polegająca na zastępowaniu części sadów jabłoniowych przez sady gruszone.

Produkcja śliwek w Polsce na tle UE i świata

W ostatnich kilku latach światowa produkcja śliwek, zależnie od roku, zawiera się w przedziale od 10 do prawie 12 mln ton. Największym producentem śliwek są Chiny, gdzie zbiera się średnio 6-7 mln ton tych owoców, co stanowi ponad połowę ich światowej produkcji. W zdecydowanej większości są to owoce śliwy japońskiej (*Prunus salicina*), a nie rozpowszechnionej u nas, w Polsce i w Europie – śliwy domowej (*Prunus domestica*). Obecnie owoce śliwy japońskiej stanowią około 80% światowej produkcji. *Prunus domestica*, tzw. śliwa europejska lub inaczej domowa odpowiedzialna jest za podaż zaledwie około 2 mln ton, czyli niecałe 20% światowej produkcji śliwek. W Europie do potentatów w produkcji śliwek należą Rumunia, gdzie w dobrych latach osiąga się zbiory przekraczające 0,5 mln ton i Serbia ze zbiorami do prawie 0,5 mln ton. Ponadto bardzo duże ilości śliwek, od 250 do 450 tys. ton produkuje się w USA, w Chile, w Turcji i w Iranie. Również duża produkcja śliwek, od 180 do

270 tys. ton, zlokalizowana jest w Indiach, we Włoszech, we Francji i na Ukrainie. W Polsce produkcja śliwek waha się w przedziale od 53 do 132 tys. ton, w roku 2019 zebrano ich według GUS 95 tys. ton.

Ocena rynku śliwek na podstawie wywiadów przeprowadzonych z producentami.

Od wielu lat w nowych nasadzeniach w Polsce dominuje późna odmiana ‘President’, za którą w końcówce sezonu (XI, X z chłodni) można uzyskiwać zdecydowanie wyższe ceny. Zaraz za wyżej wspomnianą odmianą chętnie sadzona jest tradycyjna ‘Węgierka Zwykła’ głównie z myślą o przetwórstwie. Węgierka sprzedaje się dobrze również na targowiskach w cenie około 20% -30% wyższej niż inne odmiany dojrzewające w tym okresie. W ostatnich latach dużo sadzono również śliw odmian ‘Amers’, ‘Tophit’ i bardzo plennej ‘Cacanskiej Lepoticy’ (tabela 3).

Tabela 3. Liczba wyprodukowanych zakwalifikowanych drzewek śliwy według PIORIN w latach 2013-2018

Lata	Liczba zakwalifikowanych drzewek śliwy	W tym (%): President	W tym (%): Węgierka zwykła	W tym (%): Amers	W tym (%):Tophit	W tym (%): Cacanska Lepotica
2013	292876	24,2	16,8	15,4	1,4	4,0
2014	320226	21,3	21,0	14,2	3,0	6,2
2015	471775	21,9	16,0	11,5	6,1	7,2
2016	375171	20,5	18,6	8,6	15,9	5,2
2017	323116	30,8	17,4	12,3	5,8	1,9
2018	244870	32,6	20,5	9,8	8,2	5,2

Źródło: PIORIN

W 2019 roku w celu poznania ekonomicznych uwarunkowań w produkcji śliwek przeprowadzono 11 wywiadów z producentami tych owoców na Skierniewickim Targowisku Miejskim i na Warszawskim Rolno-Spożywczym Rynku Hurtowym w Broniszach. Na podstawie wywiadów, w których ankietowani przedstawili szczegółowe informacje odnośnie

nakładów obliczono koszty produkcji i wskaźnik opłacalności. Obszar nasadzeń śliw w badanych gospodarstwach wynosił od 0,5 do 5 ha. W roku 2019 przy średniej cenie sprzedaży około 1,5 zł/kg produkcja śliwek deserowych była opłacalna przy plonach powyżej 15 ton z ha. W roku poprzednim sytuacja była gorsza, producenci uzyskiwali ceny sprzedaży śliwek deserowych na poziomie około 1 zł/kg, co oznaczało że produkcja z plonami ponad 30 t/ha była opłacalna.

Tabela 4. Koszty i opłacalność produkcji śliwek w roku 2019

Wyszczególnienie	Średni plon 12,5 t/ha	Średni plon 15,5 t/ha	Średni plon 20,5 t/ha
Średnia uzyskiwana cena ze sprzedaży w zł/kg	1,50	1,50	1,50
Produkcja towarowa w zł /ha	18750,00	23250,00	30750,00
Koszty bezpośrednie w zł/ha, w tym:	20174,30	21143,90	23699,20
- koszty materiałowe w tym:	4752,70	5171,70	5718,30
- - środki ochrony	2211,00	2285,00	2310,00
- - nawozy	915,00	975,00	1030,00
- - herbicydy	460,00	465,00	465,00
- - woda, energia elektryczna, inne	450,00	565,00	690,00
- - zakup części skrzynek	1166,70	1446,70	1913,30
- koszty pracy donajętej ludzi	5716,70	5777,30	7140,90
- praca własna właściciela i rodziny w zł/ha	1600,00	1850,00	2250,00
- eksploatacja maszyn	2225,00	2350,00	2470,00
- amortyzacja (nasadzenia, maszyn, urządzeń nawadniających) w zł/ha	5430,00	5430,00	5430,00
Pozostałe koszty pośrednie i majątkowe w zł/ha	2086,00	1963,00	1917,00
Całkowite koszty produkcji w zł/ha	22260,30	23106,90	25616,20
Dochód rolniczy brutto w zł/ha	3519,70	7423,10	12813,80
Dochód rolniczy netto w zł/ha	-1910,30	1993,10	7383,80
Wskaźnik opłacalności produkcji w %	84,20	100,60	120,00

Źródło: Badania własne w ramach Programu Wieloletniego Instytutu Ogrodnictwa

Wielu sadowników mając ponadto problemy ze znalezieniem pracowników do zbioru pozostawiło część owoców na drzewach. Nie lepsza była sytuacja na rynku owoców przeznaczonych do przetwórstwa, cena za najwcześniejsze odmiany wynosiła zaledwie 0,30 zł/kg. Ceny za najbardziej przydatne do przetwórstwa odmiany jak 'Węgierka Zwykła' były nieco wyższe. W końcu sezonu ceny za śliwki węgierki przeznaczone do mrożenia wynosiły, około 0,70 zł/kg (loco odbiorca). W roku 2019 cena śliwek do mrożenia wynosiła od 0,50zł/kg do 1,00 zł/kg.

Ocena rynku śliwek w opinii konsumenta

Badania ankietowe w celu określenia preferencji konsumentów śliwek przeprowadzono od września do października 2019 roku. Ankietowano w punktach sprzedaży detalicznej; w supermarketach, dyskontach oraz na targowisku miejskim. Badaniem objęto 191 konsumentów śliwek. Zdecydowana większość konsumentów 73,3% spożywało je w postaci świeżej, głównie w okresie podaży śliwek krajowych. Jedynie 17,8% konsumentów kupowało świeże śliwki importowane w okresie braku podaży polskich owoców. W badanej zbiorowości 8,9% ankietowanych konsumowałoby więcej krajowych śliwek, w przypadku kiedy ich okres sprzedaży byłby dłuższy. Do czynników ograniczających zakupy śliwek najczęściej podawano brak owoców dobrej jakości 37,7% wskazań, zakup w przeszłości niedobrych owoców 24,1%, w tym robaczywych 8,9%. Aż 13,6% badanych konsumentów stwierdziło, że ma problemy z zakupem tzw. „dobrej Węgierki”.

Analiza SWOT - dotycząca produkcji śliwek w Polsce

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Długa tradycja i duże doświadczenie sadowników uprawiających śliwy na skalę towarową • Duży popyt na śliwki, szczególnie w grupie starszych tradycyjnych konsumentów • Sieć targowisk umożliwiająca producentom z niskotowarowych gospodarstw sprzedaż bezpośrednią 	<ul style="list-style-type: none"> • Uprawa rozdrobniona na małych powierzchniach, w małych gospodarstwach • Niski stopień współpracy i zorganizowania producentów, pośredników i przetwórców nie pozwala na prowadzenie efektywnych działań marketingowych, w tym promocji przetworów na rynku jak np. „nałęczowskiej” śliwki w czekoladzie

<p>śliwek po cenach detalicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięte zaplecze naukowe i sieć doradztwa dla producentów • Rozwinięta sieć sklepów zaopatrzenia ogrodniczego, szkółek i usług specjalistycznych • Niższe koszty pracy ludzi w porównaniu do krajów w Europie zachodniej i południowej 	<p>na rynkach zagranicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niskie plony śliwek w gospodarstwach nie stosujących nawadniania są przyczyną niskiej opłacalności i nieopłacalności ich uprawy • Niezadawalające efekty zwalczania szarki – mało odmian odpornych lub tolerancyjnych, a przy tym plennych
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Nowe nasadzenia na podkładkach słabo rosnących i dobór odpowiednich odmian • Rozwój eksportu do krajów UE (złotówka słabsza od euro) oraz poza UE • Sprzedaż przetworów ze śliwek, w tym śliwki suszonej w ramach tzw. rolniczego handlu detalicznego (RHD) i małego przetwórstwa. • Konsolidacja produkcji poprzez zmniejszenie liczby producentów i zwiększenie powierzchni uprawy w gospodarstwie • Nowe formy sprzedaży bezpośredniej online dla przetworów ze śliwek • Uprawa śliw pod zbiór mechaniczny dla przetwórstwa, przy odpowiednich do tego celu odmianach i agrotechnice (cięcie) • Upowszechnienie przerzedzania zawiązków i nawadniania w celu poprawy jakości owoców deserowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój produkcji śliwek w sąsiednich krajach o lepszych warunkach klimatycznych (Ukraina, Węgry, Rumunia, Mołdowa, Rosja) i ich import do Polski • Trudności z pozyskaniem siły roboczej głównie do ręcznego zbioru owoców deserowych • Rozprzestrzenianie się nowych groźnych chorób i szkodników jak np. muszka płamoskrzydła (<i>Drosophila suzuki</i>) • Konieczność realizacji działań proekologicznych i innych zorientowanych na ochronę środowiska, może powodować znaczący wzrost kosztów produkcji • Zwiększenie konsumpcji śliwek deserowych w okresie <i>off season</i> powodujące zmniejszenie zainteresowania śliwkami krajowymi

Źródło: Badania własne w ramach Programu Wieloletniego Instytutu Ogrodnictwa

Przyszłość krajowej produkcji śliwek na podstawie przeprowadzonych badań

Produkcja śliwek w Polsce w okresie ostatnich 25 lat zmniejszyła się m.in. z powodu porażenia szarką. Z uwagi na wzrost kosztów siły roboczej i konkurencji w postaci owoców z importu produkcja śliwek stoi przed nowymi wyzwaniami. Na rynku owoców deserowych występują nieco inne problemy niż na rynku owoców do przetwórstwa. Najważniejsza jest tu poprawa jakości, w tym przede wszystkim wielkości owoców i wydłużenie okresu podaży świeżych śliwek. Powoduje to konieczność przerzedzania zawiązków i inwestycji w zaplecze logistyczne jak np. chłodnie. W związku ze wzrostem kosztów produkcji na rynek owoców deserowych należy uprawiać odmiany plenne i jednocześnie akceptowane przez rynek. Potrzebne są tu również dalsze prace hodowlane nad odmianami przystosowanymi do polskich warunków i możliwie o dłuższym „*shelf life*” dla handlu i na eksport. Należałoby też w większym stopniu wykorzystać potencjał grup producenckich w celu sprzedaży deserowych śliwek na eksport, odmian o owocach trwałych, odpornych na transport jak np. ‘Amers’ i ‘Cacanska Lepotica’. Zarówno w przypadku produkcji owoców deserowych jak i do przetwórstwa należy dążyć do wzrostu wydajności pracy np. poprzez zmniejszenie rozmiarów drzew, co ułatwia zbiór i cięcie. Inne rozwiązania oszczędzające pracę ludzką i jednocześnie poprawiające jakość owoców to np. maszyny do przerzedzania zawiązków. W przypadku owoców przeznaczonych do przetwórstwa szansą jest zbiór mechaniczny, może zwiększyć on produkcję śliwek przeznaczonych np. do suszenia. W perspektywie taka produkcja byłaby najbardziej efektywna w wyspecjalizowanych gospodarstwach, gdzie śliwy mogłyby być uprawiane na zdecydowanie większym areale niż obecnie.